

Konferencija *Kulturno-prosvjetne aktivnosti arhivâ u uvjetima pandemije*, Hrvatski državni arhiv.

Zagreb, 8. lipnja 2021.

Povodom ovogodišnjega Tjedna arhivâ 8. lipnja 2021. održana je virtualna konferencija pod naslovom *Kulturno-prosvjetne aktivnosti arhivâ u uvjetima pandemije* u organizaciji Odsjeka za kulturno-prosvjetne aktivnosti Hrvatskoga državnoga arhiva. Potaknuti cjelogodišnjom nemogućnošću izravnih kontakata i nedostatkom interakcije između arhivista i posjetitelja, odlučili smo na takav način razmijeniti iskustva s kolegama iz državnih arhiva u Hrvatskoj kako bismo se zajednički osvrnuli na razdoblje za nama. Razdoblje je to koje nam je nametnulo neka nova pravila i pred nas postavilo nove izazove, a cilj konferencije bio je utvrditi jesmo li se, i koliko uspješno, bili u stanju s njima nositi. Program konferencije bio je podijeljen u tri cjeline – aktivnosti i iskustva državnih arhiva, aktivnosti Hrvatskoga državnoga arhiva te rasprava i zaključci.

Nakon uvodnih govora ravnatelja Hrvatskoga državnoga arhiva Dinka Čuture i predsjednice Hrvatskoga arhivističkoga društva Silvije Babić, u prvom dijelu programa svoja iskustva na planu kulturno-prosvjetnih aktivnosti iznijeli su ravnatelji državnih arhiva u Vukovaru, Osijeku i Zadru te kolege iz državnih arhiva u Karlovcu i Zagrebu. Svi oni imali su neke zajedničke probleme (kako organizirati odvijanje redovnih manifestacija, dolazak korisnika, rad s učenicima i studentima, stručne razglede i dr.), a određeni su problemi bili svojstveni samo nekima od njih (Državni arhiv u Zagrebu morao se je nositi s posljedicama dvaju razornih potresa koji su u potpunosti izmijenili unaprijed predviđen Program rada za 2020. godinu i naveli na reorganizaciju u svim segmentima poslovanja). Svi su naglasili važnost korištenja društvenih mreža i ostalih komunikacijskih kanala u proteklom razdoblju kao jednih od osnovnih sredstava komunikacije s javnošću. Takav vid djelovanja uvelike je utjecao na promidžbene strategije arhivâ, koji su se mahom počeli okretati *online* okruženju kao nečemu što je odjednom od mogućnosti postalo potreba i nužnost. Mnogi od njih već su otprije bili prisutni i aktivni na društvenim mrežama i multimedijским platformama, tako da ih prelazak u virtualni prostor nije zatekao nepripremljene. Svoje su djelovanje u virtualnom okruženju samo intenzivirali i malo prilagodili novim okolnostima. Državni arhiv u Karlovcu već je prošlogodišnji Međunarodni dan arhiva obilježio virtualno postavljajući na svoje mrežne stranice program koji se sastojao od prezentacije *Stradanje zgrade karlovačkog arhiva u Domovinskom ratu* autorice Marije Jagunić i predstavljanja filma *Nit od sto godina*, koji govori o poslovanju tvornice Pamučna industrija Duga Resa uz prigodno predavanje arhivistice Marice Basar. Ove su godine svi državni arhivi povodom Međunarodnoga tjedna arhiva svoje programe predstavili virtualno, nudeći zainteresiranoj publici raznolike programe tijekom čitavoga tjedna. To je uključivalo predstavljanje novih

izdanja, radionice, virtualne razgleda i ostale kulturno-prosvjetne aktivnosti. Neki su od njih, primjerice Državni arhiv u Vukovaru, tijekom cijele pandemije 2020./2021. godine razvijali i nudili brojne arhivsko-pedagoške programe i projekte namijenjene učenicima osnovnih i srednjih škola u Vukovarsko-srijemskoj županiji, jednako kao i nastavne programe koji se odnose na suradnju Arhiva i Veleučilišta Lavoslav Ružička u Vukovaru (predstavljanje digitalne inačice didaktičke igre *Putovima zavičaja*, praktična nastava iz kolegija Arhivistika i dr.) te kulturne programe iz domene znanstvene i izdavačke djelatnosti Arhiva (objava arhivskih izvora, znanstvene studije, znanstveno-stručna predavanja i dr.). Svi navedeni programi realizirani su u skladu s propisanim mjerama zaštite i uporabom recentnih komunikacijskih mogućnosti. Za pripremu i realizaciju spomenutih programa arhivsko je gradivo digitalizirano kako bi bilo prezentirano i ostalo dostupnim zainteresiranoj stručnoj i široj javnosti, uz velik trud i angažman djelatnika državnih arhiva. Pored svega navedenoga važno je napomenuti kako se ni izdavačka aktivnost u proteklih godina dana nije ugasila. Dapače, dolaskom pandemije, u početnom razdoblju obustave svih društvenih aktivnosti i preseljenjem svih sadržaja u virtualni prostor, bilo je izrazito važno ostati u kontaktu s publikom i javnošću, koja je sve redovne programe pratila *online*.

Kao središnja arhivska ustanova Hrvatski državni arhiv (HDA) ni ove godine nije propustio sudjelovati u manifestacijama *Noć knjige* i *Kliofest – festival povijesti*, a nova izdanja promovirana su u sklopu videoprilogâ objavljenih na platformi YouTube. Uključio se je i u druge manifestacije, kao što je *Dan europske baštine*, a nisu zanemareni ni redovni kulturni programi (*Filmski* i *Kulturni četvrtak*) povodom kojih su jednom mjesečno objavljavani filmovi ili videoprilozi na multimedijским platformama. Publika je sve objavljeno jako dobro popratila, što se je odrazilo na posjećenost YouTube i Facebook stranice HDA.

I kolege iz područnih državnih arhiva također su zabilježile veliku posjećenost svojih mrežnih i Facebook stranica jer su one u cijelom tom razdoblju predstavljale gotovo jedinu mogućnost komunikacije i kontakta s korisnicima, a prezentacija cjelokupnoga sadržaja morala se je odvijati upravo u navedenom obliku. Jedan od zaključaka konferencije stoga se je odnosio na budućnost komunikacije arhivâ s publikom, koja se je u proteklom razdoblju pokazala izrazito zainteresiranom za sve *online* sadržaje. Iako su mnogi kolege naglasili kako ne vide mogućnost zamjene neposredne komunikacije onom virtualnom, ipak će se morati uzeti u obzir da je razdoblje za nama možda zauvijek uvelo neka nova pravila i otvorilo vrata novim oblicima rada, druženja i razmjene informacija. Nije uvijek jednostavno prilagoditi se novim načinima, no protekla godina vrlo nam je zorno pokazala da se običaji i uhodane prakse ponekad mogu doslovno promijeniti preko noći – ne ostavljajući nam puno vremena kako bismo se snašli u novonastalim okolnostima. Upravo je cilj ove konferencije bio, s kratkim odmakom od svega godinu dana, pokušati sabrati dojmove i vidjeti (ili barem pokušati predvidjeti) u kojem smjeru nas vodi budućnost i koji su to izazovi s

kojima ćemo se kao baštinske i kulturne ustanove morati nositi. Hoće li povratak na “staro normalno” ikada u potpunosti biti moguć ili ćemo morati pronaći rješenje koje je na pola puta onoga što smo poznavali i onoga što još uvijek ne možemo definirati? Konferencija je bila samo malen pokušaj odgovora na to pitanje i razmjena iskustava koja smo do sada prikupili. Prigodno je upriličena u virtualnom obliku, na koji smo se imali dovoljno vremena naviknuti, iako se nadamo da ćemo ga uskoro zamijeniti druženjem uživo. Konferencija je završena konstruktivnom raspravom, kojom je zaključeno da je i dalje potrebno raditi na što većoj vidljivosti arhivskih institucija na polju kulturnih i pedagoških aktivnosti jer je to, bez obzira na “novo normalno” u kojem smo se našli, definitivno smjer u kojem trebamo nastaviti u budućnosti.

Anamarija Pupić-Bakrač